

Salâh Bîrsel

Bay Sessizlik

Günlük
(1989)

3 Ocak 1989, Salı

Bir haftadır, *Milena'ya Mektuplar*.

Yani 1989'un divanına Kafka'yla durdum.

Kafka'ya bakılırsa Milena'nın ve kendisinin her mektubu de-
ğişiktir. Hemen hepsi bir öncekinden korkmuş gibidir. Bir son-
rakinden de çekiniyordur. Ama kimi zaman da beş altı mektup
birbirini yineler.

Milena'nın aralık aralık, Kafka'nın yazdıklarından pek bir
şey anlamadığı da olur. Kafka ise bu tür mektupları ona en yakın
durduğu zaman yazdığını söyler.

Doğrusu Kafka mektup için yaratılmıştır. Klaus Wagenbach
onun mektuplarının üç bin sayfayı aştığını, bunun da tüm ro-
man ve öykülerinden daha çok olduğunu belirtir.

İlk nişanlısı Felice'yle –onunla iki kez nişanlanıp ayrılmıştır–
ilişkilerini de çokluk mektupla yürütmüştür. Mektup döşenme-
diği gün yok gibidir. Kızkardeşlerinden en çok Ottla'ya yazar.
Arkadaşları arasında da Max Brod başı çeker. O, tam bir can-
ciğerdir. Ölümüne değin kendisine bağlı kalmıştır. Öbür arka-
daşları, Felix Weltsch, Oskar Pollak da paylarını alır bunlardan.
1919 Kasımında ikinci nişanlısı Julie Wohryzek'ten ayrıldığı va-
kit onun bir arkadaşına da faşal fayrak bir mektup yollamıştır.
Felice'nin arkadaşı Grete Bloch ise daha çok onur görür. Baba-
sına yazdığı uzun bir mektup da vardır ama onu hiçbir zaman
göndermemiştir.

Milena'yla mektup düellosu da 1920 yılında başlar. 1923'te
Dora Diamant adlı bir Yahudi kızıyla evleninceye değin de sürer.
1920, Kafka'nın Meran'da olduğu yıllardır. Ciğerleri yaralıdır.
Milena ise Viyana'dadır. 25 yaşında şeker şerbet bir Çek kızıdır.
İki yıldır Ernst Polak adında bir yazarla evlidir. Kafka'nın öykü-

lerini Çekçe'ye çeviriyordur. Bizimkinin ilk mektuplarına karşılık vermezse de sonra o da Mecnun'una kavuşmuş Leyla'ya döner. Nedir, Kafka'nın ilk mektupları oldukça çerden çöptendir:

– İki gün bir gece süren yağmur şimdi dindi. Geçicidir bu belki. Yine de kutlanmaya değer. Size yazarak kutluyorum onu.

Zamanla açılır:

– Bakın yazmak iyi Milena. Rahatladım. İki saat önce, elimde mektubunuz, dışarda yatarken, böyle değildim.

Bir adım ilersinde sırtüstü düşmüş bir böceğin doğrulmak için çabaladığını görse de yerinden kıpırdamaz. Çünkü elinde Milena'nın mektubu vardır. Bu gibi durumlarda hiçbir şeyi umurlamaz. Oysa, böceğe yardım etmek için tutuşuyordur. Yardım da hiç güç değildir. Ayağının ucuyla dokunsun, hayvancağız kurtulabilecektir.

Nedir, öykülere abanıldığı günlerde mektuplar pusulalara dönüşür. Ama her gün yazar. Onun da her gün yazmasını ister. Şu da var ki, Milena'dan mektup geldiği vakit hemen açmaz. Işığın çevresinde dolanan pervane gibi dört bir yanında ayak teper. Mektup öğle yemeğine inerken gelse bile onu yanına alır. Sofrada cebinden çıkarıp masanın üstüne koyar. Yine cebine sokar. Sonra sonra yutarcasına okur. Ertesi gün bir daha, bir daha.

Ne ki, mektupların kimileri kendisini serseme çevirir. Onları baştan sona okuyamaz. Ertesi gün yine dener. Bu kez başarır da geride yine okunmamış satırlar kalır. Bunlar ünlemlerle başlayan ve de birtakım korkularla son bulan mektuplardır daha çok. Elini değdirince tehlike çanlarının çaldığını duyar gibi olur. Titremeye başlar. Bir türlü yanaşamaz onlara. Ama sonunda suya kavuşan bir hayvanın içişi gibi onlara saldırır. Yani yine korkar. Bu öyle bir korkudur ki, altına girip saklanabilecek bir eşya arar. Bir köşeye büzülür, çılgınlar gibi dua eder. Milena'nın odasına nasıl bir fırtına gibi girmişse yine öylece, pencereden uçup gitmesi için Tanrı'ya yalvarır. Çünkü kasırgayı odasında barındıracak takatı yoktur.

Kubbesi tamam düşmüş mektuplar ise onu sevinçten sevince sürükler. Onların önünde saatlerce oturabilir. Yanan başına damlayan yağmur taneleri gibidir onlar.

Arada bir, mektuplara şakalar da karışır. Ama ikisi de yüklerini o kadar yukarı yığıyorlardır ki bu şakaları anlayamazlar. Aklına estiğinde Kafka mektuplarını saçmalıklarla da doldurur. O zaman da kaleme yeniden sarılır ve: “Bundan önceki on bir mektupta ettiğim saçmalıkları hoşgör. Yırt at onları” der.

Kafka, sıkıntılı günlerinde de elini kaleme sürmez. Ama ona yazamıyorsa başka iş de yapamıyor demektir. Koltuğuna yaslanıp dışarıyı seyrederek. Dışarısının gözlemlenmesi daraltmaz yüreğini. Yalnız silkinip kurtulamaz da bundan.

Eyvah ki, kimi zaman Milena’dan mektup gelmez. Kafka şipinişi diz çöker:

– Yarın, ne olur, yarın bir şeyler gelsin.

Hoş, kimi gün de dört mektup birden alınır. Dikkat, onlara hemen sarılmaz. Önüne serer, yüzüne, gözüne sürer. Aklını kaçıtır.

Sonra da yine korkarak, titreyerek, tetikleri sayarak okur onları. Odasındaki ekmek kırıntılarını kapmaya gelen serçe gibi didikler.

Gündüz işte olduğundan, mektuplarını çokluk geceleyin yazar. Gecenin birinde, ikisinde masadan kalkmayı düşünürse de bilir ki Milena’ya yazmaktan vazgeçtiği an uykusu bütün bütüne kaçacaktır. Şu kadicık ki, zaman zaman, iki hafta, üç hafta, çalıştığı yerdeki tüm işleri asar. Yalnız Milena’ya mektup kararlar. Ya da ondan gelen mektuplarla çiftetelli oynar.

Pencereden dışarısını seyretmeyi de savsaklamaz. Elleri mektup tutar sadece. Onları masaya dizer, toplar, yine dizer:

– İş arasında yazıyorum şimdi sana. Gelen iki mektubun da sevinçli. Hiç değilse kendi başına buyruk. Bu tür mektupların içimi açıyor. Viyana’yı görmüş gibi oluyorum. Ormanı, ormanın uğuldamasını duyuyorum. Ne güzel şey senin yanında olmak.

Gelgelelim, Kafka'nın mektupları Milena'yı unufak ediyor. İşinden alakoyuyordur. Kafka da biraz böyledir. Sonunda bu mektup yağmurunun dinmesini ister Milena'dan:

– Bana her gün yazmanın payı var kendini yiyip bitirmende. Çektirdiğin tek üzüntü bu bana. İstersen her gün yazma. Ama ben her gün yazarım yine. Eskisi gibi, bir pusulacık olsa da gönderirim. Sen daha az yazarsan, çalışmak için, sevdiğin işi kotarmak için daha bol vakit bulursun.

Nedir, bu düşüncede uzun boylu kalacak değildir. Ertesi günden tezi yok, cayar:

– Bana her gün yazma demiştim çünkü mektubumda. Bugün de aynı şeyi istiyorum senden. Bu ikimiz için de hayırlı olur. Hem bugün daha da direniyorum bu önerimde. Ama n'olursun Milena, sen kulak asma bana. Yine her gün yaz. Bugünkü mektubundan daha da kısa, iki satır, bir satır, bir sözcük olsun yaz. Korkunç acılara boyun eğmek zorunda kalırım tek sözcüğünden yoksun olursam.

Eski düzenin bozulmadığını görünce de keyif cenapları kapidada belirir:

– Yarım saattir iki mektubunla kartını okuyorum. Zarfı da. Hangi kral benim kadar mutlu olmuştur? Odama geliyorum. Masamın üstünde üç mektup beni bekliyor. Bütün işim açıp okumak onları. Hak ettiğim için mektup yazıyorsun bana. Evet yazmazsam ne hak kalır ne hukuk ne yaşam. Hiçbir şey kalmaz. Mektupların yaşam gücü veriyor bana. Akşamı edemem onlar-sız. Günümün iyi geçmesini onlar sağlıyor.